

Ağacın, yeni dikim yerine yerleştirilmesi.

kim yerinde toprak hizasında kalmalıdır. Kök balyası üzerinde bulunan ve zamanla toprakta çürümeyecek plastik benzeri malzemeler uzaklaştırılır.

Ağaç yeni yerine yerleştirildikten sonra, kök balyası çevresinde hiç hava boşluğu kalmayacak şekilde boşluklar doldurulmalı ve toprak bolca sulanmalıdır.

Dikimden sonra ağacın yaşamını sağlıklı biçimde sürdürebilmesi için birtakım önlemler gereklidir. Bunların başlıcaları, *destekleme, terlemeyi azaltma, sarma ve mulçlamadır*. Destekleme, ağacın toprakla bağlantısını güçlendirmek amacıyla çelik teller ya da büyük kazıklar yardımıyla yapılır.

Terlemeyi (Transpirasyon) azaltma önlemleri, yapraklı ağaçların taşınmasında önemlidir. Zira taşınan yapraklı ağaç, terleme yoluyla hızla su kaybedecektir. Bu amaçla, ağaç tacının budamayla seyreltilmesi, yapraklara antitranspirant maddelerin püskürtülmesi, taç içine su püskürtme gibi önlemler alınır.

Fazla güneşten ileri gelen hastalıklardan göv-

Yeni taşınmış bir ağaçta destekleme ve sarma.

deyi korumak, kabuğun kurumasını engellemek ve ağaç kurdu saldırısını ihtimalini azaltmak için taşınan ağaçların gövde ve büyük dallan jüt, çuval bezi, özel olarak hazırlanmış krepon kâğıtları, kenevirden dokunmuş kumaşlar veya hasır ile iyice sarılır.

Değerli ağaçlarla çalışmada, özellikle herdem yeşil ağaçlar sonbaharda taşındıklarında, köklerin üstündeki alana saman, yaprak çürüğü, iyi yanmış çiftlik gübresi ile mulçlama yapılır. Mulç, toprak sıcaklığının düzensiz değişimine engel olur; toprak sıcaklığını ve toprak nemini korur.

Ayrıca, taşınan büyük ağaçlar, bu aşamaları takiben en az iki yıllık özel bir bakıma gerek duyar. □

ORGANLARIN MUHAFAZASINDA YAPAY KAN

Organ naklinde zamana karşı yarış söz konusudur. Çünkü bulunduğu ortamdan alındıktan sonra, bir kalp 4 saat, böbrek 24 saat ve karaciğer 12 saat kadar fonksiyonlarını muhafaza edebilmektedir. Geçtiğimiz günlerde Amerikalı bir araştırmacı grubu, organların dayanma gücünü artırmayı mümkün kılan yeni bir metot geliştirdi. Bu metot, organın metabolik faaliyetleri sırasında ortaya çıkan, metabolik ve diğer zararlı atıkları dokulardan uzaklaştırarak, temiz oksijen sağlayan yapay kanın, alınan organın damarlarında dolaştırılmasından ibarettir. Aynı zamanda organın hayatî fonksiyonları sırasında bir dizi elektrokimyasal ölçümler yapılarak, değişen glikoz,

potasyum, oksijen ve karbondioksit konsantrasyonu sürekli ayarlanarak asitliğin tehlikeli bir şekilde artışı önlenir. Bu metot, 15 kalp üzerinde denenmiş, 24 saat boyunca muhafaza edilmelelerini sağlayarak güvenilirliğini ispatlamıştır.

Araştırmacılar bu metodu diğer organlar üzerinde de uygulayarak aynı güvenilir sonuçları elde etmişlerdir. Günümüzde organ nakli uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Örneğin Amerika'dan Avrupa'ya yapılacak bir kalp nakli, en az sekiz saatlik mesafe yüzünden, uzmanları çaresizlik içinde bırakmaktaydı. Bulunan yeni metot, sınırlı zaman derdini ortadan kaldırmış, kitalarası organ nakline imkân sağlamıştır.

Hakan ÖZTÜRK